

חברי שבגולה:

מציאותית! קובעת דין פיגול לשאר הבשר שנשאר⁽¹⁷⁶⁾.

ומקשינן⁽¹⁷⁷⁾: והא אבוד ושרוף לא איתניון, לא נמצאים בעולם, ואפילו הכי קתני [לימדוני חברי שבגולה] מחשבין עליהן. ועל כן⁽¹⁷⁸⁾, קשה: מי אמר רב אסי הכי?

א-ת מחשבין, מחשבת פיגול, על האבוד ועל השרוף. בשר זבח⁽¹⁷⁵⁾ שחציה נאבד או נשרף, והכהן זורק את הדם וחושב על כזית מאותו בשר שנאבד או נשרף שיאכלנו חוץ לזמנו, מחשבתו [הדמיונית שאינה

החזון איש [זבחים סימן יט ס"ק ג] מבאר, ומוכיח מכאן יסוד בהלכות פיגול, שאיסור פיגול הוא מפני "שרצונו לשנות במשפטי הקדושה". וממילא, אף שב"פועל" לא יקטיר למחר ולא יאכל למחר, מאחר שנאבד או נשרף, ומחשבתו אינה עומדת להתקיים, מכל מקום, מאחר שהיה עבודתו על מנת להתיר למחר, נגד משפטי הקדושה, הריהו פיגול.

ומוסיף החזון איש, שכל זה הוא כשאינו בעולם. אבל אם הכזית שעליו חושב נמצא בעולם [ואינו חושב שיקטירנו בפועל] וחושב עליו בשעת הזריקה על מנת "להתיר" הקטרה למחר, זאת אינה מחשבה כלל. כי במחשבה זו לא נכלל שאכן יעשה כך, ויש כאן מחשבה נגדית שלא יקטירנו למחר. מה שאין כן כשהכזית אינו בעולם [או לפי מסקנת הגמרא ב"עומד לאיבוד"] וחושב שיקטירנו למחר, אז, בודאי לא חשב שאכן יקטירנו, וכמו כן, בודאי לא חשב מחשבה נגדית שלא יקטירנו, ומחשבתו מתפרשת שרוצה להתיר להקטיר למחר ולשנות ממשפטי הקדושה, הילכך, הוי פיגול.

177. לפי גירסת ה"ספרים", היא תחילת קושיא חדשה. ולפי גירסת הגמרא היא סיום הקושיא, , אם אפשר לחשב מחשבת פיגול על האבוד ועל השרוף, למה לא תועיל זריקה ל"יוצא".

178. ולפי גירסת הגמרא, היא קושיא בתוך קושיא, כלומר, טרם שהגמרא מתרצת קושיית רב אסי על דברי רבי יוחנן, מקשה הגמרא סתירה מדברי רב אסי במקום אחר על דבריו.

המוקדשין, אם כן מה מקשה רב אסי?

השיטה מקובצת, מוסיף עוד לבאר קושיית התוס' [הלשון אינו ברור כל כך וכן נראה כוונתו], דמשמע דאם לא כדברי רבי יוחנן, ואכן רבי עקיבא סובר "זריקה מועלת" אפילו ביצא כולו, לא תיקשי קושיית רב אסי,

ואינו נכון, כי לכל הדעות גרוע הרבה אבוד ושרוף מיוצא, כיון דהרי אף אם מועלת ליוצא, הרי לשאר פסולים לא מהני, ואבוד ושרוף גרוע משאר פסולים. ואיך שלא נסביר, נהיה מוכרחים לחלק בין "יוצא" ל"פיגול", ומה מקשה רב אסי. וכדברים אלו כתב הרש"ש.

ולפי גירסת הספרים שאיננה קושיא על רבי יוחנן, צריך לומר, שהגמרא הביאה כאן דברי רב אסי כסוגיא צדדית, בגלל הדמיון לדין יוצא. והמשך גירסא זו יבואר בהערות הבאות, כיון שמדברי תוס' ד"ה אלא, משמע שלא שללו לגמרי גירסא זו.

175. וכן אם נאבדו או נשרפו האימורין, וחישב בשעת זריקה על מנת להקטירן חוץ לזמנו, הוי פיגול. שיטה מקובצת ופירוש המיוחס לרש"י.

176. הקשה הקרן אורה, לפי ההוה אמינא שהבשר או האימורין נשרפו או נאבדו, למה יהיה פיגול, איך תחול מחשבה על דבר שאינו בעולם כלל? והאבן האזל [קדשים חלק ב פד ב] מתרץ, באבוד, מכל מקום ישנו בעולם, ובשרוף, מוכרח לומר שמדובר שאינו שרוף כל כך.

הא בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן: חישוב בשעת הולכה (179) לנשפכין למחר, שיזרוק מחר ["חוץ לזמנו"] מן הדם שנשפך (180) מן הכוס [כלי קבלת הדם] על רצפת העזרה,

מהו? האם הוא פיגול או לא? וצדדי ספק הם: היות ודם זה כשר לזריקה, לכן מועילה עליו מחשבת פיגול, ומאידך, הואיל ואין מצוה (181) לאספו, והולך לאיבוד, לא הוא

179. תוס' על פי גירסת הצאן קדשים. וכן כתבו התוס' במסכת זבחים מובא בהערה 181.

180. כן פירשו התוס'.

ואילו המיוחס לרש"י מפרש: אם חישוב מחשבת פיגול בשעת שפיכת שיירי הדם ליסוד המזבח. וצדדי הספק הם: האם שפיכה זו חשובה כמו זריקה, ואם חישוב בה, מפגל, או לא.

ותמהו התוס': מה הספק בדבר?! הלא מפורש במסכת זבחים [יג א] שאין מפגלין בשפיכת שיירים, מפני שהדין הוא שגם אם לא שפך כלל אינו מעכב את הכפרה?

ועיין בצאן קדשים ובמשנה למלך [פרק יג מהלכות פסולי המוקדשין הלכה א].

עוד פירש המיוחס לרש"י, שבשעת זריקה חישוב לשפוך שיירי הדם [שדינם להישפך על יסוד המזבח] למחר. וצדדי הספק הם: האם חשובה מחשבה זו של שפיכת שיירי דם, כאילו חישוב בזריקה עצמה שיזרוק מקצתו למחר, הילכך הוא פיגול, או שאינה חשובה למחשבת פיגול מאחר שהם נשפכין.

ותמהו התוס', שהרי בגמרא [שם] מפורש ברייתא שהוא נידון ל"אכילת מזבח", ומפגלין במחשבה זו.

וכתב שם הגרי"ז: על אף שאינו מובן סברת המיוחס לרש"י ששפיכת שיירים ליסוד הוא בגדר "הולך לאיבוד", ואי לכך מדמה הגמרא בסוגייתנו נשפכין לאבוד ושרוף, מכל מקום, מאחר וכן פירש המיוחס לרש"י יש לתרץ:

שם דנה הסוגיא אם מה שנלמד מהפסוק "ואם האכל יאכל" הנאמר בפרשת פיגול, ודרשו חז"ל "אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח".

כשם שהחושב לאכול בשר ["אכילת אדם"] אחר זמנו הוא פיגול, כן החושב להקטיר אימורים למחר ["אכילת מזבח"] הוא פיגול. ודנה שם הברייתא אם שפיכת שיירים היא בגדר "אכילת מזבח", והמחשב לשפוך למחר, מפגל, או לא. ומסקנת הברייתא היא, שאכן הוא פיגול.

ואילו בסוגייתנו הדיון הוא, אם החפצא של דם שיירים, אם הוא דם שחלה בו מחשבה. ומעשה השפיכה הוא מעשה של "אכילת מזבח", אבל יתכן שהדם אינו חפצא שעליו יחול פיגול.

ומעתה, שם מדובר בדם הראוי עוד לזריקה, כגון בחטאות חיצוניות שדינן בארבע מתנות, ואם נתן מתנה אחת כיפר בדיעבד. נמצא ששיירי הדם הראויים להשלים הזריקות, הם בודאי עדיין חפצא של דם שעליו חל פיגול. והיות ש"מעשה השפיכה" הוא מעשה של אכילת מזבח והדם הוא חפצא של דם זריקה, לכן אם חישוב עליו, הוא פיגול.

אבל בסוגייתנו מדובר בחטאות הפנימיות שדינן שכל ארבע מתנותיה מעכבות, ואכן כבר נתן כל המתנות, ושאר הדם נשאר שיירים הנשפכין ליסוד המזבח, ועליהן נאמר שאם לא נתן, לא מעכב. וחשב בזריקה שישפוך את שיירי הדם למחר. על כן, מסופק רב אסי, לדעת פירוש המיוחס לרש"י, כיון שהדם נשפך ליסוד והולך לאיבוד, יתכן שאין הדם חפצא שעליו יחול פיגול. ולא שייך כלל לדון עליו אם הוא אכילת מזבח אם לאו.

וראה מנחת חינוך [מצוה קמד אות ז].

181. הצאן קדשים מבאר: מפני שנשאר בכוס דם כדי זריקה. וכן כתבו התוס' זבחים [יג ב

מחשבת זריקתו מחשבת פיגול.

[ולצד זה מוכח שרב אסי סובר שאין מחשבין על האבוד].

אמר ליה רב זירא לרב אסי: כבר שנית (182) לנו "אלל"!

"אלל" הוא גיד צואר הבהמה, ודינו מבואר במשנה במסכת חולין, [קכא א] שמאחר שהוא קשה ואינו ראוי לאכילה, אינו מצטרף להבשר לשיעור כזית לגבי טומאת נבילות.

ומאותו הטעם אמרה הגמרא במסכת זבחים [לה א], כיון שהוא דבר שאין הדרך לאכלו, לכן, אם חשב עליו מחשבת פיגול, השוחט את הזבח על מנת לאכול את ה"אלל" חוץ לזמנו, אינו פיגול.

ופושט רבי זירא: **אלמא, מוכח, האי "אלל" כיון דלית ביה מששא, אינו חשוב, והוא דבר ההולך לאיבוד, לא מהני ביה מחשבה (183), ואין הזבח פיגול. אף על גב שאם רצה לאכול אוכלו כבשר,**

הני נשפכין נמי, כיון דלאיבוד אזלי, ליסוד המזבח, לא מהניא בהו מחשבה (184) של פיגול.

ורב אסי קיבל הוכחת רבי זירא מ"אלל", ונפשט לו ספיקו, ואין מחשבין לנשפכין, משום שהולכין לאיבוד.

אלא, אם כן דקתני רב אסי: מחשבין על האבוד ועל השרוף, קשיא, הרי רב אסי עצמו סובר שאין מחשבין על דבר ההולך לאיבוד?

אמר רבא: אכן, אין מחשבין על דבר האבוד, ומה ששנה רב אסי: מחשבין על האבוד ועל השרוף, אין הכוונה שכבר אבד ונשרף, אלא אימא, פרש! על העומד לאיבוד ועל העומד לישרף, ועדיין לא נאבד ולא נשרף. כגון: זרק חתיכת בשר או חתיכת אימורים בפי כלב ובפי כבשן אש (185), וטרם שהגיע לפי הכלב או הכבשן זרק את הדם במחשבת פיגול.

182. שם בגמרא אמר רבי אלעזר הדין של "אלל", ולמה אמר לרבי יוחנן "שנית".

אלא, [עיין הקדמת ספר שם עולם] לפי שרבי אלעזר, שהיה תלמידו של רבי יוחנן, שנה דברי רבי יוחנן בלי להזכירו בשמו, מאחר שהיה ברור שאומר כן משמו של רבי יוחנן, נמצא שהוא מאמר רבי יוחנן.

183. גירסת התוס'.

184. גירסת הב"ח.

185. כן כתבו התוס'.

אבל בפירוש המיוחס לרש"י כתב, שחישב

ד"ה על מנת]: שנשפך מן הכלי על הרצפה. ומיבעיא ליה: אם מוליך אותו מקצת דם הנשאר בכלי, על מנת לזרוק מאותו נשפכין חוץ לזמנו, שהרי ראויין לאוספן. או דילמא כיון דבכוס איתיה דם, וההוא דעל הרצפה הולך לאיבוד, לא פסלה בהו.

ועיין בקרן אורה, המקשה, למה אין מצוה לאוספן, ולכאורה, כשם שמצוה לקבל כל הדם, כמו כן, מצוה לאסוף הדם שנשפך מן הכלי. ועיין שם מה שכתב. והאריכו בקושיא זו הגרי"ז [שם] והאור שמח [פרק יג מהלכות פסולי המוקדשין] והמקדש דוד והקהלות יעקב [סימן ג].

וכיון שבשעת המחשבה, עדיין לא היה אבוד, לכן הוי מחשבת פיגול⁽¹⁸⁶⁾. ואינו דומה לחישוב לנשפכין.

הגמרא ממשיכה לבאר דברי רבי עקיבא.

אמר רב פפא: לא אמר רבי עקיבא "זריקה מועלת ליוצא", אלא שיצא בשר. אבל יצא⁽¹⁸⁷⁾ דם ונפסל, וחזר והכניסו וזרקו, אין⁽¹⁸⁸⁾ זריקה מועלת ליוצא, כיון שהדם עצמו פסול. מפני⁽¹⁸⁹⁾ שאין שום "הרצאה" בפסולי הדם, אלא לגבי פיגול בלבד, מגזירת הכתוב, שנאמר גבי פיגול "לא ירצה",

ודרשינן "כהרצאת כשר כן הרצאת פיגול".

תניא נמי הכי, וכן שנינו ברייתא⁽¹⁹⁰⁾: שחט בשתיקה, בלי מחשבה הפוסלת, ויצא דם מחוץ לעזרה, אף על פי שהכניסו וחזר וזרקו, לא עשה ולא כלום: הילכך: בקדשי קדשים, מועלין בו, בקדשים קלים, אין מועלין בו, כלפני זריקה.

שנינו במשנתנו: אמר רבי עקיבא: והרי המפריש הטאתו וכו'⁽¹⁹¹⁾.

הגמרא מבארת את דברי רבי עקיבא

בשעה שהיה בעולם, וסופו שנאבד או נשרף. והוכיח סופו על תחילתו שהיה עומד להיאבד ולישרף. ולשיטתו, שהיא גירסת הגמרא, מתורצת הקושיא על בשר שיצא כולו, שלדברי רבי יוחנן מודה רבי עקיבא שהזריקה לא תועיל להוציאו מידי מעילה, משום, שכיון שדינו לישרף [ככל פסולי המוקדשים שפסולין בקודש], על כן, הוי כשרוף כבר מעתה, ולא תועיל לו זריקה. ברכת הזבח.

ותמה הקרן אורה, אם בשעת הפיגול היה הבשר או האימורין בעולם, הרי כבר נתפגל כל הקרבן, ומה מהני מה שאחר כך נאבד או נשרף. וגם על מה שכתבו התוס' שכבר זרק בפי הכלב וכבשן, תמה הקרן אורה, שמכל מקום, בשעת הפיגול לא היה אבוד?

ועיין מרחשת [חלק א סוף קונטרס בענין יאוש] הרוצה לדמות מאמר זה של רבא, לספיקו של רבא במסכת בבא קמא [יו ב] "אי בתר מעיקרא אזלינן או בתר תבר מנא".

186. כתבו התוס' לפי גירסת הגמרא, מתורץ גם הדמיון ליצא כולו "כיון דאבד ונשרף קודם זריקה". וכנראה כוונתם כנ"ל [הערה הקודמת].

187. גירסת הב"ח.

188. כתב הברכת הזבח: על כרחך, מדובר, שיצא כל הדם וזרק הדם שיצא. דאי יצא מקצת הדם, וזרק מהדם שלא יצא, כשר הקרבן לגמרי ואף לאכילה, כמבואר במשנה זבחים [פב א]. וזה שלא כדברי הכסף משנה [פרק ג מהלכות מעילה הלכה א]. וכן כתב הקרן אורה. ואינו מוכרח שזוהי כוונת הכסף משנה, עיין שם.

189. שיטה מקובצת.

בהגהות מהרש"ם מבאר, על פי דברי התוס' במנחות [ו ב ד"ה שהרין]. שם אמרה הברייתא שהטעם שאם יצא הבשר והכניסו ועלה, לא ירד, הוא: הואיל ו"יוצא" כשר בכמה. והקשו התוס', אם כן, למה ביצא הדם והכניסו וזרקו, ירד, לדברי רבי יהודה? ותירצו, לפי גירסת הברכת הזבח: איברי הבשר הואיל והן נשרפין ולא נשאר הפסול, לא ירדו, מה שאין כן דם, אינו מתקנה מכותלי המזבח.

190. וברייתא זו היא בודאי אליבא דרבי עקיבא, דאי כרבי אליעזר, למה מדברת בדם דוקא. פירוש ב.

191. גירסת השיטה מקובצת.

במפריש חטאתו.

החטאות **כבת אחת** (192), אבל כששחט **בזה אחר זה**, כגון, ששחט אחת זורק דמה לפני שישחט השניה, **לא אמר רבי עקיבא**, ומודה שזריקת דם הראשונה אינה מוציאה בשר השניה מן המעילה.

אמר רבי אלעזר [האמורא רבי אלעזר בן פדת]: **לא אמר רבי עקיבא**, שרצה מזה זורק ורצה מזה זורק, **אלא** כששחט שתיהן, שתי

192. מה נקרא **כבת אחת**, ומה נקרא **בזה אחר זה**.

התוס' מסופקים, אם **כבת אחת** כששחט שניהם ביחד בסכין ארוכה, או אף כששחט זה אחר זה וקיבל דמם זה אחר זה, גם כן נקרא בת אחת הואיל והם ראויים ליזרק שניהם, ורצה מזה זורק ורצה מזה זורק, בניגוד לזה **אחר זה**, דהיינו, שזרק כבר דם האחת לפני **קבלת השניה**, שאז נדחית השניה בזריקתה של הראשונה.

ולפי גירסת השיטה **מקובצת וצאן קדשים**, כתבו התוס' דאין לפרש ששחט **כבת אחת** ממש. ובשיטה מבאר מפני ששינוי [חולין כט א] שאין שוחטים שני זבחים ביחד. והמיוחס לרש"י מפרש, ששחטו שני כהנים [לאו דוקא, כי שחיטה כשרה בזר] ביחד, זה אחת וזה אחת.

וכתב עוד, שאילו **נשחט** האחת לפני השניה, נדחית השניה.

סיכום: התוס' סוברים שזריקת האחת דוחה את השניה, והוא הנקרא "זה אחר זה". והפירוש המיוחס לרש"י סובר ששחיטת האחת דוחה את השניה.

והקשה המקדש דוד [קונטרס אחרון ה] על המיוחס לרש"י, דלדבריו ששחיטת האחת דוחה את השניה, אין שום תועלת במה ששנים שחטו ביחד, שהרי סוגיתנו היא לדעת רבי עקיבא הסובר [בכורות יז] בכהאי גוונא "אי אפשר לצמצם" ששניהם ישחטו ביחד, ובודאי שהאחת נדחית מפני השניה. ויתכן שיזרוק דם מהקרבת ששחט מאוחר, והוא מחטאות המתות. [וראה

במשנת רבי יעקב].

והמעייין היטב בדברי השפת אמת יווכח, שהוא משייך מחלוקת המיוחס לרש"י ותוס', על פי מה שנחלקו רש"י ותוס' [מובא לעיל הערה 165] בטעם שהשניה יצא מידי מעילה. דלדעת רש"י הוא, משום שעל השניה יש דין "חטאת המתה" שאין בה מעילה, הילכך, סובר כאן המיוחס לרש"י שדחיה זו ליעשות מותר חטאת נעשית בשעת שחיטה. ואילו לדעת התוס' שם שמפני שכשהם **כבת אחת** הם כגוף אחד, וכשהם **בזה אחר זה** נחשבים כשני גופים, הילכך, קביעה זו נעשית בשעת הזריקה.

ובכך מבאר את דברי הברכת הזבח שכתב שדברי הרמב"ם נוטים כפירוש התוס'. ולכאורה אין ברמב"ם שום רמז לכך, ואדרבה! הכסף משנה מפרש דעת הרמב"ם כשיטת המיוחס לרש"י.

וזה לשון הרמב"ם [פרק ג מהלכות מעילה הלכה ו]: המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות, ושחט שתיהן כאחת זורק דם אחד מהן, אין מועלין לא בבשר זו שנזרק דמה ולא בבשר חברתה. ואף על פי שאינו ראוי לאכילה, הואיל ואם רצה מזה זורק ואם רצה מזה זורק. אבל אם שחט זו אחר זו, אין דמה מועיל לבשר חברתה ואפילו לאחר זריקה, שהרי לא היתה לה שעה הראויה להתיר בשרה.

ומדייק השפת אמת, דברים אלו "שהרי לא היתה לה שעה הראויה להתיר בשרה", ולא כתב שנדחית מפני שהיא מתה, משמע שסובר כדברי התוס'.

ובהמשך יבואר טעם ההבדל.

הגמרא מביאה ברייתא, ונאמר בה באריכות ראיית רבי עקיבא.

תניא, שנינו: אמר רבי שמעון: כשהלכתי לכפר פאני, מצאני זקן אחד. ואמר לי: אומר היה רבי עקיבא "זריקה מועלת ליוצא"? אמרתי לו: "הן"!

וכשבאתי (193) והרציתי דברים אלו, והם תמיהת הזקן, לפני רבי עקיבא, אמר לי רבי עקיבא: כשאתה מספר לי דברי הזקן, נדמה

שאתה מסכים להם ומפקפק על דברי, ואתה אי אתה אומר כן?!

והרי המפריש חטאתו ואברה, והפריש אחרת תחתיה, ואחר כך נמצאת הראשונה (194) והרי שתיהן עומדות, מועלין בשתייהן. שהטן והרי דמן מונח בכוסות, מועלין בשתייהן, כל זמן שלא נזרק הדם (195),

נזרק דמה של אחת מהן (196), אי אתה מודה ז-ב שכשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה, כך יפטר (197) בשר חבירתה מן המעילה?!

193. זו היא גירסת התוס' והם מביאים גירסא אחרת: אמר לו הזקן לרבי שמעון: והלא, הקרבן שיצא פסול הוא! והיאך מרצה הזריקה על הפסול? וכשבאתי והרציתי דברים אלו, קושיית הזקן לפני רבי עקיבא, אמר לי: ואתה אי אתה אומר כן?! מדוע שתקת לו? וכי אינך סובר כמותי?! ובגמרתנו גירסא שלישית.

194. נוסח אחר בשיטה מקובצת: ושחט את שתיהן בבת אחת, אי אתה מודה שכשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה כך יפטר וכו'. ולפי נוסח זה, שמע רבי אלעזר מן הברייתא, שדברי רבי עקיבא הם בבת אחת דוקא. ולפי נוסח הגמרא, דייק כן רבי אלעזר מלשון "והרי שתיהן עומדות".

195. הקשה הברכת הזבח [וכן כתב בפירוש ב], למה לא פשטו מברייתא זו, כדברי מאן דאמר [לעיל ה א] "היתר אכילה", דאילו למאן דאמר היתר זריקה, כבר יצאו מידי מעילה כבר עתה כשדמן מונח בכוסות.

ובשלמא מדברי המשנה אי אפשר לפשוט כמבואר [הערה 161].

הצאן קדשים דוחה את דבריו, וסובר שאף

מאן דאמר היתר זריקה, מודה בנידון זה. שהרי טעמו הוא, כמבואר [ה א] מפני שכל העומד לזרוק כזרוק דמי. ואילו כאן, כיון ששתיהן ראויות לזריקה, ואין עדיפות של אחת על השניה, הילכך, לא שייך לומר ששתיהן עומדות לזריקה, והיות וכל אחת ספק שמא לא יזרוק מדמה, ויהיה אסור לזרוק דמה! אינו בגדר עומד לזרוק.

אבל הקרן אורה מסופק בתירוץ זה. כיון שממה נפשך אין מועלים למאן דאמר היתר זריקה, דאם זו עומדת לזריקה, הרי כבר הגיעה להיתר זריקה, ואם אינה עומדת לזריקה, ותלך לאיבוד כדין חטאות המתות, גם כן אין בה מעילה.

ומוסיף עוד, שלדברי התוס' [הערה 111] שאין כאן משמעות של "עומד לזרוק", אלא, כיון שראוי לזריקה יצאו מכלל "קדשי ה'", אם כן, לכאורה, גם כאן, שתיהן ראויות לזריקה, ולמה מועלין בהם, למאן דאמר "היתר זריקה". וחוזרת קושיית הברכת הזבח. והקרן אורה מאריך עוד. ועיין בהערה 172 בשם השפת אמת.

196. גירסת השיטה מקובצת.

197. גירסת השיטה מקובצת.

זה?

ריש לקיש סבר, שהטעם שהשניה יצאה מידי מעילה, הוא: מפני ששתיהן הן כגוף אחד.

אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש: ואתה אומר (199) כן?! האם עלה על דעתך לומר שהם כגוף אחד?! והלא הפריש את השניה רק לאחריות הראשונה, וכי בשל כך ייפכו להיות כגוף אחד?!

והא ראייה שאינם כגוף אחד: אילו הפריש שני (200) אשמות לאחריות, שאם יאבד אחד מהן יביא את השני, ושחט את שניהן, וקדם [והקדים] והעלה, על המזבח אימורין של אחד מהן קודם זריקת חבירו (201) ואחר כך זרק דם חבירו, אותו האשם שלא העלה אימוריו, אי אתה מורה שאם עלו האימורין אותן האימורין שלא נזרק דמן, ירדו (202)?!

לאחריות, ושחט את שניהם, וקדם והעלה אימורים של אחד מהם קודם זריקה, הרי אלו ירדו. והשיג הראב"ד: והוא, שזרק דם האחד ולא נזרק דמו של זה.

הראב"ד הבין מסתימת לשון הרמב"ם, שירדו אפילו אם עדיין לא נזרק דם אחד מהן, ועל כך חולק.

ומבאר הכסף משנה, שהרמב"ם אינו חולק, ואף הוא סובר כן, אלא, שהעתיק לשון הגמרא כמנהגו.

אבל הקרן אורה והמרכבת המשנה והאבן האזל, סוברים בדעת הרמב"ם, שעל אף שעדיין לא נזרק דם השני, ירדו האימורין.

וסברתם היא, שעד כאן לא אמר עולא לקמן "אימורין שהעלן לפני זריקת דמן, לא ירדו", אלא בזבח אחד, והדם עומד ליזרק, ואין חסרון בהעלאת האימורין אלא בהקדמתן לפני זריקה.

אם פטר בשר חבירתה מן המעילה, אף על פי שהוא פסול, דין הוא שיפטור (198) את בשרה שלה עצמה, אף על פי שיצא ונפסל.

על עצם ראית רבי עקיבא, אין ויכוח בגמרא. אלא, על מה שמחלק בין בבת אחת לבין זה אחר זה.

אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: תשובה גנובה, עלומה ומכוסה, השיבו רבי עקיבא לאותו תלמיד, רבי שמעון, ויש להשיב עליה,

כששחטן בבת אחת, אין, יצאה השניה מידי מעילה, ואילו כששחטן בזה אחר זה, לא יצאה השניה מידי מעילה, והלא דביון דפסול הוא, השניה היא הרי פסולה, מה לי בבת אחת מה לי בזה אחר זה, כשם שבבת אחת מועלת הזריקה לשניה, מפני שנחשבין לזבח אחד וכגוף אחד, כמו כן, בזה אחר

198. גירסת השיטה מקובצת.

199. גירסת הצאן קדשים.

200. גירסת השיטה מקובצת.

201. גירסת התוס'.

202. כן כתבו התוס' ופירוש המיוחס לרש"י. ומשמע מדבריהם, שרק אם אכן זרק את דם השני, ירדו האימורין, ואילו כל זמן שלא זרק, ועדיין ישנה אפשרות שיזרוק הדם שלו, לא ירד. ומה שהעלה את האימורין לפני הזריקה, אינו מחייב הורדה, כמו שאמר עולא בהמשך הגמרא. והיא שיטת הראב"ד.

כתב הרמב"ם [פרק ג מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יג]: הפריש שני אשמות

אותן לפני זריקת דמים, שהן קדושים יותר, קולט אותן המזבח.

הרי שעצם העלאתן לפני זריקת דמים, אינו גורם לחיוב הורדתן, ולמה, אכן, צריך להוריד את אימורי השני שדמו לא נזרק,

ועתה, אי סלקא דעתך, אם עלה על דעתך לומר שחד גופא הוא, אמאי אם עלו ירדו! הא אמר עולא⁽²⁰³⁾: אימורי קדשים קלים שהעלה אותן לפני זריקת דם, לא ירדו⁽²⁰⁴⁾, מפני שנעשה לחמו של מזבח, והמזבח קולט אותן. וכל שכן אימורי קדשי קדשים שהעלה

וסובר ריש לקיש, שכיון שהם נחשבים לגוף אחד, לדעת רבי עקיבא, ובשעת הזריקה הן עדיין גוף אחד, וזריקת אחד מהן מועילה לשניה, אי אפשר לומר שאיגלאי מילתא למפרע שהם נפרדים זה מזה, אדרבה, בשעת הזריקה הם עדיין גוף אחד, הילכך, לא ירדו. וענה לו רבי יוחנן שאינם כגוף אחד אף בשעת הזריקה, ולכן שפיר אפשר לומר שאיגלאי מילתא למפרע.

203. במשנת רבי יעקב מביא בשם תוס' רי"ד [פסחים מהדורא תנינא ג] שדרכו של רבי יוחנן לומר מימרות בשם תלמידיו.

204. בפירוש המיוחס לרש"י ורבינו גרשום והמהר"א בשיטה מקובצת, מדגישים שאחר כך אכן זרק הדם. וכן כתב הכסף משנה [פרק ג מהלכות פסולי המוקדשים הלכה י"ג] והקריית ספר בדעת הרמב"ם.

אבל התוס' במסכת זבחים [פג ב] כתבו שאף אם לא נזרק הדם בסוף, כגון שנשפך, לא ירדו האימורין, לדעת רבי שמעון [שם פד א] הסובר שאם נשפך הדם לא ירד. [ועיין בחזון איש, מובא בהערה 202].

והקשו המקדש דוד ולקוטי הלכות [שם] והאחיעזר [חלק ב סימן כו ס"ק ב]: בשלמא לדעת התוס', יש חידוש גדול בדברי עולא, שעל אף שלבסוף לא יזרק הדם, בכל זאת, לא ירדו, אבל לשיטת הראשונים הסוברים, שרק אם יזרק הדם לא ירדו, קשה, פשיטא? ולמה ירדו,

אבל אם העלה אימורין בחוסר ודאות שאכן ייזרק דמיהן, הרי חסרון בעצם ההעלאה, ואיך יתכן שייעשו "לחמו של מזבח". והאמת היא, שאף רבי יוחנן המקשן על ריש לקיש ומביא ראיה משני אשמות, לעולם לא עלה על דעתו לומר, שריש לקיש סובר שאף אחרי הזריקה הם כגוף אחד. וברור שלכל הדעות, אחרי הזריקה נפרדים זה מזה, הילכך אמר רבי יוחנן ראייתו מ"קדם והעלה" דוקא, ולא לשם דיוק. וכן כתב השיטה מקובצת בשם הר"ר שמואל מוורדין. וכל הדיון הוא: אם ירדו לפני הזריקה.

החזון איש [זבחים סימן יט ס"ק מז] חולק, וסובר שלפני הזריקה, לא ירדו. מפני שלדעתו [ס"ק טו] אם העלה האימורין לפני הזריקה, ואחר כך נשפך הדם ולא תהיה זריקה כלל, גם כן הדין שלא ירדו. מוכח, שאין טעמו של עולא מפני שרק שינה את הסדר, ועדיין עומד לזריקה, אלא, שכך הוא הדין, ובכל אופן נעשה לחמו של מזבח, הלכך, אף אם יעלה האימורים של שניהם, וישפך דמן ולא ייזרק לא זה ולא זה, גם כן לא ירדו, אלא, אם לא יישפך ויזרק דם האחד, אז בזריקתו נדחה השני. וכל זמן שלא נזרק האחד אין על השני דין שירד.

ומבאר מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש: ברור שאם היינו מחשיבין אותן כנפסלו עתה לאחר זריקת דם השני, היה דינן ב"לא ירד", מפני שנעשו לחמו של מזבח, כנ"ל, כאילו נשפך דמן. אלא, שאפשר לומר, שעתה איגלאי מילתא למפרע שהעלאתו היתה שלא כדין, ולא היה ראוי למזבח, ולכן, "ירד".

ולמה לא נעשה לחמו של מזבח, לדברך שהם כגוף אחד?

ואם אפילו באשמות, אינם כגוף אחד, כל שכן חטאות שהן קדושים יותר.

אלא, ודאי שני גופין הם, והטעם לחלק בין בת אחת לזה אחר זה, הוא: שבבת אחת, ושתייהן מונחות בכוסות, ורצה מזה זורק ורצה מזה זורק, נמצא שעתה בזריקה זו מוציא אותן מידי מעילה, מה שאין כן בזה אחר זה, וכבר זרק האחת ועתה מקבל דם השניה, אין זריקת זו מועילה לשניה (205).

אישתיק ריש לקיש שתק!

אמר רבי יוחנן: קצצתינון לרגלוהי דינוקא קצצתי רגלי הינוקא, סתתי דברי ריש לקיש שהיה צעיר מרבי יוחנן, ולא ידע להשיבו (206).

מתניתין:

המשנה באה לפרט בקדשי קדשים ובקדשים קלים, אימתי מועלין בהם, וכן אימתי חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא. וכל המשנה מבוארת כבר בסוגיות הקודמות.

מעשה (207) זריקת (208) דמים, בקדשי קדשים,

הרי אינו עושה עתה מעשה חדש של הקטרה, והם נקטרין מאיליהן, והקטרה זו הנעשית מאיליה היא הקטרה שלאחר זריקה, ומה החידוש בדברי עולא?

על כן מוכיח המקדש דוד, שהקטרת האימורין אינה מעשה שנעשית מאיליה, אלא ההעלאה למזבח היא מעשה ההקטרה. לפיכך, היא עולה על הדעת לומר, שכיון שמעשה ההעלאה היה לפני זריקה, ייפסל אף לאחריה, ועל כן משמיענו עולא, שמכל מקום לא ירדו.

205. וכתבו התוס': חילוק זה שייך לומר לגבי הדיון אם הזריקה מוציאה מידי מעילה. מה שאין כן לגבי האימורין שיעשו לחמו של מזבח לא שייך לומר כן.

פירוש: אם היינו מגיעים למסקנא שהם גוף אחד, היה שייך לומר שזריקת אחד מהן מועילה לשני גם לגבי הדין שלא ירדו,

אבל אם נחשבים כשני גופים, אלא שאנו באים לומר שכיון שנשחטו בבת אחת ורצה מזה זורק ורצה מזה זורק, פוטר אחד את השני מן המעילה, סברא זו מועילה רק בנידון של מעילה, אבל בנידון של האימורין "לא חשיבא כל כך

האי טעמא".

ומבאר החזון איש כוונת התוס', דזריקה זו מועילה להקל קדושת השני ולהוציאו מידי מעילה, אבל אינה מועילה להוסיף קדושה שיהיו האימורים כלחמו של מזבח.

ולדברי הגר"ח [הערה 168] מבואר היטיב, זריקה זו אינה נחשבת למתיר, כשם שאינה נחשבת לגבי פיגול נותר וטמא, ולכן אינה מתירה את האימורין למזבח, אף אם עלו, מה שאין כן לגבי הפקעת מעילה, אין צורך למתיר, ודי בכך אם נגמרו העבודות, כנ"ל.

וכיון שהאחד עמד לאחריית השני, ולכן היה "קדשי ה'", ועתה נגמרו חיובן, ממילא פקע משניהם דין מעילה.

206. גירסא אחרת במיוחס לרש"י [על פי השיטה מקובצת]: דינקא, והוא שתי מלים: דין קא, זה ריש לקיש העומד לפנינו.

207. גירסת משנה שבמשניות.

208. עיין הערה 161, ולקמן הערה 214.

לאחר זריקת דמים, מועלין באימורין, ואין מועלין בבשר.

על זה ועל זה, הבשר והאימורין, חייבין עליו משום פגול נותר וטמא.

נמצא! מעשה דמים בקדשים קלים כולו (211) להחמיר, שעל ידי זריקת הדם באים האימורין לידי מעילה, וחייבים עליו משום פגול נותר וטמא.

גמרא:

קתני, שנינו ברישא לגבי קדשי קדשים: לאחר זריקה "אין מועלין בבשר".

ויש לדייק: מעילה הוא דליכא, האוכל או נהנה מהם אינו עובר על איסור מעילה, הא איסורא איכא, אבל יש איסור לאכלו!

וקשה, אמאי, למה אסור לכהן לאכלו, הא ממנוא דכהן הוא (212)? הרי נאמר במפורש בתורה [ויקרא ז] בכמה מקומות, שהכהנים יאכלוהו.

ומתצינן: לא קשיא, אין לדייק מלשון זו, משום דהתנא נסיב נקט ברישא, לפני הזריקה "מועלין", לכן נסיב נקט בסיפא,

יש בו להקל ויש בו להחמיר, ואילו מעשה דמים הנעשה בקדשים קלים, כולחו להחמיר.

כיצד?

קדשי קדשים לפני זריקת דמים, מועלין באימוריהן ובבשר, ואין (209) חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא.

לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן, ואין מועלין בבשר, מפני שבזריקה הותר לאכילת כהנים, ויצא מכלל "קדשי ה'".

ועל זה ועל זה, הבשר והאימורין, חייב משום פגול נותר וטמא. האוכל אותם לאחר זריקה, חייב כרת.

נמצא מעשה דמים בקדשי קדשים, להקל, שעל ידי זריקת הדם יצא הבשר מידי מעילה, ולהחמיר, לחייב עליו משום פגול נותר וטמא (210). ובקדשים קלים כולן להחמיר,

כיצד?

קדשים קלים לפני זריקת דמים, אין מועלין לא באימורין ולא בבשר, ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא.

209. גירסת השיטה מקובצת.

210. כן כתבו התוס'. ויש לדייק מדבריהם, שהזריקה לא הועילה לאימורין, מפני שהיו אסורין לפניו. ויש לפשוט ספיקת התקנת עזרא לעיל הערה 172.

211. גירסת השיטה מקובצת.

212. השפת אמת מעיר, למה אמרה הגמרא

"ממונא דכהן הוא", הלא הקושיא היא חזקה יותר, וכי אסור באכילה, הרי התורה ציוותה לכהנים לאכלו.

ועוד מקשה, הלא מבואר בבביתא [פסחים נט ב] שאסור לאכול הבשר לפני הקטרת האימורין, ואם כן, מהי קושית הגמרא, הלא בודאי אסור באכילה, אף אחר הזריקה.

ומתרץ, שחזא מתורצת בחבירתה. אכן,

לאחר הזריקה, לשון "אין מועלין". והלשון הוא לאו דוקא, אלא, מותר לכהנים לאכול.

ומקשינן: אימא סיפא (213): בקדשים קלים כולהו להחמיר, כיצד? בשר קדשים קלים לפני זריקת דמים, אין מועלין בהן ובאימוריהן, ואין חייבין עליהן משום פיגול

נותר וטמא. לאחר זריקת דמים, מועלין באימוריהן "ואין מועלין בבשר".

ויש לדייק: מעילה הוא דליכא, האוכל או נהנה מהם לאחר זריקת דמים אינו עובר על איסור מעילה, הא איסורא איכא, ואילו אם יאכלם ישראל יעבור על איסור! ואמאי? הא

הבשר עדיין אסור באכילה, אלא שהותר בהנאה. ועל כך מקשה הגמרא, וכי למה אסור בהנאה, הלא "ממונא דכהן הוא"? אלא דמדברי התוס' [הערה 214] לא משמע כן, וכן מלשון הגמרא במסקנא "אבל לאכילה".

וכדברי השפת אמת כתב האור שמח [פרק שני מהלכות מעילה]. ועוד מבאר שם על פי הצ"ח דחלק הבעלים מותר קודם הקטרה.

213. כתבו התוס' במסכת תמורה [ג א ד"ה לא], דבקדשים קלים לפני הזריקה [כמו שכתב שם הצאן קדשים], על אף שאין מועלין בהם, מכל מקום אסורים בהנאה מדאורייתא. וכתבו שם התוס' "דכהאי גוונא אמר מעילה ז ב בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא אף על גב דאין בהן מעילה".

והנה לכאורה לא נאמר בגמרתנו שיש איסור דאורייתא בלי איסור מעילה.

וכשנתבונן, נראה שהתוס' מדייקים מקושית הגמרא מסיפא דסיפא דהיינו קדשים קלים לאחר זריקה, והגמרא לא הקשתה מרישא דסיפא דהיינו קודם זריקה. וביותר, לדעת רבי יוסי הגלילי הסובר שקדשים קלים הם ממון בעלים, מוכח, שהיה ברור לגמרא שאיסורא מיהא איכא.

וכבר הובאה לעיל [הערה 54] דעת המשנה למלך הסובר שהוא איסור דאורייתא.

וכן כתבו התוס' לקמן יב ב [ד"ה חלב]. ומוכיחים כן מהא דאמר רבא במסכת ראש השנה [כא א]: שופר של עולה, לא יתקע, ואם

תקע יצא. שופר של שלמים, לא יתקע, ואם תקע לא יצא. והטעם לחלק ביניהם מבארת הגמרא, שבעולה שהאיסור הוא "מעילה", לכן אם תקע יוצא מידי מעילה, ויוצא לחולין, לכן יצא ידי תקיעת שופר. ואילו ב"שלמים" שאין בהם מעילה "איסור הוא דרכיב עליה", ואיסור זה אינו יורד על ידי הוצאתו לחולין, עד אחר זריקת דמים. ומוכח, שיש על קדשים קלים "איסור". והשיטה מקובצת גורס שם בתוס' "איסורא דאורייתא".

ועיין בשו"ת נודע ביהודה [סוף חלק א] בשם חתנו שהוא איסור דרבנן.

מה מקור האיסור דאורייתא?

בשיטה מקובצת [מנחות ד ב] מביא בשם הר"מ, שהוא איסור של "בל יחל", הקרבן אסור בהנאה, כיון שנדרו אותו להביאו לקרבן, ולא לצורך אחר.

האחיזר [יורה דעה סימן יח אות ה] מקשה: אם כן בכור הקדוש מלידה, ולא נתקדש בקדושת הפה, וממילא אין "בל יחל", וכי יהא מותר בהנאה?

האור שמח [פרק ה מהלכות מעילה הלכה טז] מקשה: לשיטת הרמב"ם הסובר שאיסור "בל יחל" עובר רק המדיר עצמו, אם כן, בשופר של שלמים יהיה אסור רק על המדיר. והגמרא לא אמרה שיש חילוק בין המדיר לבין איש אחר, משמע ש"לא יצא" כל השומע?

ועיין [הערה 54] בשם הגרי"ז והגאון מפוניבז', החילוק "לדינא" בין איסור מעילה לאיסור קודש.

ממונא דבעלים הוא?! (214) (215)

ומתרינן: אמר רבי הנינא: אכן, יש לדייק כן מהמשנה, והבשר אסור באכילה, כי המשנה מדברת ליוצאין, בקדשי קדשים וקדשים קלים שיצא בשרן לפני הזריקה, וזרק את דמן, ומשנת רבי עקיבא היא [בדף הקודם].

וכי (216) אמר רבי עקיבא "זריקה מועלת ליוצא", לא אמר, אלא לגבי הדינים שנשנו במשנתנו: הוצאה והבאה לגבי מעילה, וחיוב על פיגול נותר וטמא,

ואילו לדין שריפה, אין הזריקה מועלת. (217)

לומר "אין מועלין", הילכך, משמע, שבאה לומר "אין מועלין", אבל על כל פנים, אסור לאכול. ולכן מקשינן: ולמה אסור לאכול, הרי הוא ממון בעלים?

216. גירסת השיטה מקובצת.

217. לגבי פסולי המוקדשין הכלל הוא: כל שפסולו בגופו, בגוף הקרבן, כגון: פיגול נותר וטמא, ישרף מיד. וכל שפסולו מחמת דבר אחר והקרבן לא נפסל, כגון: נטמאו הבעלים או שמתו, או שנשפך הדם, טעון עיבור צורה. דהיינו, יישאר עד שיפסל בלינה ואז יישרף. לפיכך, "יוצא" שפסולו בגופו, מודה רבי עקיבא שישרף מיד. והחידוש הוא, שאף על פי שרבי עקיבא סובר "זריקה מועלת ליוצא", אינה מועילה לדין שריפה.

והנה, פירוש זה בגמרא הוא למסקנת התוס', אף שהוא דחוק בלשון הגמרא, והתוס' לא הביאו גירסא אחרת.

ובתחילה רצו התוס' לפרש כפשוטה, כפי שפירשו המיוחס לרש"י ורבינו גרשום: כי אמר רבי עקיבא "זריקה מועלת ליוצא", לשריפה, דהיינו שטעון עיבור צורה, והזריקה הועילה לה שלא יקרא "פסולו בגופו", אבל לאכילה לא מרצה, והזריקה לא הועילה להתירו באכילה.

ולפי פירוש זה, אכן יהיה טעון עיבור צורה, ולא יישרף מיד!

214. כתבו התוס': שקלא וטריא זו, הוא אליבא דמאן דאמר "היתר אכילה", ולדבריו מה ששנינו במשנתנו "לאחר זריקה", היינו לאחר הזריקה ממש. לפיכך הקשתה הגמרא, הלא אין שום איסור לאכול, וממון בעלים הוא. אבל למאן דאמר "היתר זריקה", והמשנה מתפרשת "לאחר זריקה", לאחר קבלת הדם, אין שום קושיא, למה אסור לאכול, כי אף על פי שיצא מידי מעילה, עדיין אסור לאכול עד שלא נזרק הדם.

איסור זה [ואינו שייך לאיסור מעילה] מבואר בגמרא [מכות יז]. וכן כתב הרמב"ם [פרק יא מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ד]: כל האוכל כזית מבשר הקדשים, אפילו קדשים קלים, קודם זריקת דמם, לוקה. שנאמר: לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ונדבותיך. לא תוכל לאכול נדבותיך, בשעריך, קודם שזורקין דמן בשערי המקום. מפי השמועה למדו, שזו אזהרה לאוכל תודה ושלמים קודם זריקת דמים. והוא הדין לשאר קדשים בין קלים ובין חמורים. ועיין לעיל הערה 108.

215. כתבו התוס' והפירוש המיוחס לרש"י. אין לתרץ שנקט בסיפא אגב הרישא, כמו שתירצו בקדשי קדשים, כי בשלמא בקדשי קדשים שאמרה המשנה: לפני הזריקה, "מועלין", נקטה באותה לשון: לאחר הזריקה "אין מועלין", למרות שאין אפילו איסור, כדי להשוות הלשונות, אבל בקדשים קלים שלא אמרה המשנה לפני זריקה, "מועלין", אין לה

אבל לאכילה, לא מרצה⁽²¹⁸⁾, והזריקה לא הועילה להתירו באכילה⁽²¹⁹⁾.
 נמצא, שהלשון "אין מועלין בבשר", מדוייקת, שדוקא אין מועלין, אבל עדיין אסור באכילה.

הדרן עלך קדשי קדשים

הקרבנות הלכה ג] מבאר ומדייק שינויי לשון בין הפירוש המיוחס לרש"י לרבינו גרשום. שהמיוחס לרש"י כתב: אבל לענין להתירו לאכילה לא אמר שתהא זריקה מועלת. והיינו דקאמר, איסורא איכא, דאסורה באכילה משום יוצא.

ורבינו גרשום כתב: אבל להתירו לאכילה לא אמר שתהא זריקה מועלת. והיינו דקאמר הא איסורא איכא.

וכתב האבן האזל, שהמיוחס לרש"י סובר לדעת רבי עקיבא, שלזריקה יש "שם" זריקה לגבי אכילה הילכך פועלת לגבי מעילה ולגבי פגול נותר וטמא, אלא דנשאר עליו איסור "יוצא".

ואילו רבינו גרשום סובר, שעל זריקת יוצא אין "שם" זריקה כלל לגבי היתר אכילה, וכאילו לא נזרק, הלכך, אסור הבשר באכילה, ככל הקדשים האסורים לפני זריקה [כמבואר בהערה 214].

והאבן האזל והגרי"ז מוכיחים מדברי הרמב"ם שסובר שלזריקה אין שם זריקה כלל לגבי יוצא. שהרי כתב הרמב"ם [פרק א מהלכות פסולי המוקדשים הלכה לב] שאפילו בקדשים קלים שיצאו לפני הזריקה, אין הזריקה מועילה להתירו באכילה. מוכח, שאין הטעם משום פסול "יוצא", שהרי קדשים קלים לא נפסלו ביוצא, ומוכרח לומר, שהזריקה איננה זריקה כלל, ונשאר עליו איסור של קדשים קלים לפני זריקה. וכן מבארים המרכבת המשנה [פרק יט מהלכות פסולי המוקדשין] והלקוטי הלכות [מנחות פרק כל התדיר] שהרמב"ם סובר, שכיון

והתוס' מקשים על פירוש זה. חדא, למה נקטה הגמרא דין "שריפה" בשביל דוגמא של דין שלדעת רבי עקיבא הועילה הזריקה, הרי דוגמאות למכביר יש במשנה הקודמת ובמשנתנו, לגבי הוצאה והכנסה לדין מעילה, ולגבי פיגול נותר וטמא?

ועוד, הרי שינוי משנה מפורשת [פסחים פב א] הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד. ולא מסתבר שרבי עקיבא חולק עליה? על כן, מפרשים התוס', כמבואר, כי מה שאמרה הגמרא "לשריפה", מוסב על מה שרבי עקיבא מודה שלא מועילה הזריקה, ויישרף מיד. אף שהוא דחוק בלשון הגמרא.

וכדי לתרץ שיטת המיוחס לרש"י ורבינו גרשום, כתב המקדש דוד, על פי המבואר בתוספתא [מעילה פרק א הלכה ב, זבחים פרק ד הלכה ב, מנחות פרק ד הלכה ח] שטעמו של רבי עקיבא הוא, מפני שסובר ש"הציץ מרצה על היוצא". כשם שמרצה על הטומאה, כידוע בכמה מקומות בש"ס. הלכך, לא קשה מהמשנה בפסחים, כי שם מדובר שיצא אחר הזריקה, ולא ריצה עליו הציץ.

אבל בחסדי דוד על התוספתא, מוכיח שהגמרא שלנו אינה סוברת כן. ואחת מהוכחותיו היא, מדברי רבי יוחנן לעיל [ו ב] לחלק בין יצא כולו ליצא מקצתו, ואילו היה טעמו של רבי עקיבא משום ריצוי הציץ, אין חילוק בין יצא כולו למקצתו.

218. גירסת השיטה מקובצת.

219. האבן האזל [פרק ז' מהלכות מעשה